

НАПРЯМ 6. ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПРАВОВОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-632-7-19>

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ШЛЯХ УКРАЇНИ ЩОДО ДЕКРИМІНАЛІЗАЦІЇ ПОРНОГРАФІЇ

Федотова Г. В.

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри психології та суспільно-гуманітарних наук,
Міжнародний європейський університет
м. Київ, Україна*

У багатьох державах світу, особливо в тих, де правова система базується на релігійних нормах або консервативних соціальних цінностях заборонено порнографію. Україна одна з таких країн, яка передбачає кримінальну відповідальність за порнографію.

У 2025–2026 роках низка країн Європи фактично обмежила вільний доступ до порнографії, впровадивши обов'язкову перевірку віку користувачів:

Велика Британія: Відповідно до Закону про онлайн-безпеку (Online Safety Act), з лютого 2026 року великі платформи почали блокувати доступ для користувачів, які не пройшли верифікацію.

Франція: Регулятор Arcom отримав повноваження блокувати сайти, що не забезпечують надійну перевірку віку.

Італія: З лютого 2026 року введено обов'язкове блокування доступу до adult-контенту для неповнолітніх через системи ідентифікації.

Німеччина: Діють одні з найсуворіших у ЄС правил щодо перевірки віку (Age Verification Systems) для онлайн-контенту.

Обговорення декриміналізації порнографії в Україні (законопроект №9623) [1] триває вже певний час. Основна мета ініціаторів – не «дозволити все», а привести застаріле законодавство у відповідність до сучасних реалій. Де-факто метою цієї зміни є декриміналізація «дорослої» порнографії.

Ось головні причини, чому Україна прагне цих змін:

1. Боротьба з корупцією в поліції.

Стаття 301 КК України часто використовується правоохоронцями для шантажу або вимагання хабарів у звичайних громадян. Замість

того, щоб ловити реальних злочинців, ресурси витрачаються на "контрольні закупівлі" або перевірку телефонів людей на наявність інтимних фото.

2. Економічний чинник (Податки).

Україна є одним із лідерів на світових платформах на кшталт OnlyFans.

Зараз: Моделі заробляють гроші, але юридично вони є «злочинцями».

Мета: Легалізувати цей дохід, щоб держава могла отримувати податки. Лише сервіс OnlyFans уже сплатив до бюджету України мільйони доларів "податку на Google", хоча самі автори контенту залишаються в «тіні».

3. Розмежування «дорослого контенту» та реальних злочинів.

Чинний закон не чітко розрізняє добровільне створення контенту дорослими людьми та жадливі злочини. Декриміналізація дозволить:

Зняти відповідальність за порно за згодою (між дорослими).

Залишити суворе покарання за дитячу порнографію, поширення контенту без згоди (revenge porn) та торгівлю людьми.

4. Застарілість норм

Українське законодавство у цій сфері багато в чому копіює радянські підходи. У цифрову епоху, коли кожен смартфон є засобом створення контенту, чинна стаття 301 КК України робить потенційними «злочинцями» мільйони людей, які просто обмінюються приватними фото.

5. Євроінтеграція та свобода слова

У більшості країн ЄС виробництво порнографії дорослими для дорослих є легальним бізнесом. Реформування цієї сфери наближає українське право до європейських стандартів свободи особистості та права розпоряджатися власним тілом.

Питання декриміналізації порнографії в Україні викликає гострі дискусії, і значна частина суспільства виступає категорично проти.

Основними аргументами опозиційної сторони та причинам, чому декриміналізація принесе негативні наслідки:

1. Морально-етичні та релігійні переконання (найпотужніший блок аргументів).

Всеукраїнська Рада Церков та релігійні організації виступають із різкою критикою. Вони вважають, що легалізація порнографії руйнує інститут сім'ї, нівелює поняття гідності та веде до моральної деградації суспільства.

Опозиція наголошує, що Україна має зберігати свої традиційні цінності, а не копіювати найбільш ліберальні західні підходи. В умовах війни

та демографічної кризи в Україні, головним пріоритетом має бути зміцнення інституту сім'ї та підтримка репродуктивного здоров'я [2].

Опоненти стверджують, що вільний доступ до порнографії: сприяє соціальній ізоляції та руйнує традиційні сімейні зв'язки; викривляє уявлення молоді про здорові стосунки, що веде до зниження народжуваності в довгостроковій перспективі.

2. Ризик зростання сексуального насильства

Критики законопроекту побоюються, що декриміналізація спростить роботу для організаторів мереж сексуальної експлуатації:

Торгівля людьми: Існує побоювання, що під виглядом «добро-вільних моделей» у цей бізнес будуть залучати вразливі верстви населення через шантаж або обман.

Об'єктивація: Опоненти стверджують, що порнографія привчає бачити в людині лише об'єкт для задоволення, що може призвести до зростання агресії та насильства в реальному житті. Декриміналізація статті 301 КК України – це не про свободу, а про легалізацію сутенерства.

Замість захисту жінок, це створить правове поле для організованих злочинних груп, які зможуть безкарно залучати вразливих осіб до секс-індустрії.

3. Психологічний вплив та залежність

Опозиційні громадські діячі та деякі психологи акцентують на шкоді для здоров'я:

Доступність порнографії викликає швидке звикання (дофамінову залежність).

Це негативно впливає на репродуктивне здоров'я молоді та їхню здатність будувати здорові стосунки в майбутньому.

3. Неминуча шкода для дітей

Глобальний досвід показує, що жодна система верифікації віку не працює на 100%. Декриміналізація призведе до:

Нормалізації порнографії в інформаційному просторі.

Збільшення випадків дитячої залежності від контенту та ранньої сексуалізації, що травмує психіку неповнолітніх. Це все говорить про складність контролю. Багато хто не вірить, що держава зможе ефективно контролювати цю сферу після декриміналізації. Є побоювання, що порнографічний контент стане ще більш доступним для дітей в інтернеті.

Критики вважають, що легалізація «дорослого» порно розмие межі, і правоохоронцям стане складніше боротися з дитячою порнографією.

5. Репутаційні ризики для країни

Деякі політики вважають, що створення іміджу України як «хабу для adult-контенту» (через популярність OnlyFans) шкодить

міжнародному авторитету держави, особливо під час війни, коли країна прагне демонструвати стійкість та високі моральні стандарти. Україна, яка бореться за своє виживання та європейські цінності, не повинна асоціюватися у світі як постачальник порноконтенту. Створення іміджу «доступної втіхи» шкодить міжнародному авторитету та нівелює героїзм, який країна демонструє на фронті.

Таблиця 1

Порівняння позицій аргументів за та проти декриміналізації статті 301 КК України

Аргумент	Прихильники (За)	Опозиція (Проти)
Економіка	Податки в бюджет	"Брудні" гроші на експлуатації
Поліція	Боротьба з корупцією	Втрата інструменту контролю
Свобода	Право розпоряджатися тілом	Руйнування моралі та родини
Безпека	Захист моделей від криміналу	Ризик легалізації сутенерства

Глобальний висновок проти декриміналізації порнографії ґрунтується на переконанні, що цей крок принесе більше соціокультурних та безпекових ризиків, ніж економічних вигод.

Наповнення бюджету це важливі аргументи, натомість мораль і гідність це вагоміші важелі для свідомого та цивілізованого суспільства. Аргумент про «податки» вважається цинічним: держава не повинна наповнювати бюджет за рахунок діяльності, яка принижує людську гідність. Держава має інвестувати в освіту, культуру та безпеку, а не легалізувати індустрію, яка базується на об'єктивації людини та експлуатації її тіла.

Декриміналізація порнографії сприймається як крок до моральної капітуляції суспільства.

Література:

1. Проект Закону про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо забезпечення свободи від втручання в приватне життя людини № 9623 від 18.08.2023 / <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/42525> 30.03.2026
2. Савенко М. Нацполіція проти декриміналізації порно / <https://ukranews.com/ua/news/1058993-natspolitsiya-proty-dekryminalizatsiyi-porno>